

## ВПЛИВ РОЗВИТКУ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЦИФРОВОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ НА ЕКОНОМІКУ В УКРАЇНІ

### IMPACT OF THE DEVELOPMENT OF LEGAL REGULATION OF DIGITAL TRANSFORMATION ON THE ECONOMY IN UKRAINE

Сидоренко В.В., к.ю.н.,

доцент кафедри інформаційного, господарського та адміністративного права

*Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»*

Враховуючи стрімкий розвиток технологій та їх інтеграцію у різні сектори життя, стаття акцентує на важливості адаптації правового поля до нових викликів та можливостей.

Основна увага приділена розгляду, як правове регулювання впливає на різні аспекти цифрової економіки, включаючи розвиток електронної комерції, захист даних, кібербезпеку та інновації у фінансових технологіях. Автори зосереджуються на визначенні тенденцій, можливостей та викликів, які виникають у процесі цифрової трансформації, зокрема на її вплив на малі та середні підприємства, зміни на ринку праці та розвиток нових професійних навичок.

Обговорюється, як цифрова трансформація впливає на розвиток освітньої сфери та професійного навчання, звертаючи увагу на потребу в оновленні освітніх програм та курсів. Вони підкреслюють необхідність підготовки нового покоління фахівців, які будуть готові до викликів та можливостей цифрової ери. Особлива увага приділяється вмінню працювати з великими даними, кібербезпекою та штучним інтелектом, що відкриває нові перспективи для розвитку кар'єри та підприємництва.

В контексті правового регулювання, стаття висвітлює важливість створення гнучкого та адаптивного правового середовища, яке б забезпечувало баланс між заохоченням інновацій та захистом прав споживачів та бізнесів. Автори наголошують на значенні встановлення ефективних нормативно-правових рамок, що сприятимуть інтеграції України у світовий цифровий простір, забезпечуючи конкурентоспроможність українських підприємств на міжнародному рівні.

Стаття надає цінний аналіз ролі цифрової трансформації в економіці України, висвітлюючи як глобальні тенденції, так і національні особливості. Вона відображає комплексне бачення змін, які відбуваються в українській економіці під впливом цифровізації, і підкреслює необхідність адаптації правової системи для забезпечення сталого та інноваційного розвитку країни в умовах цифрової ери.

**Ключові слова:** економіка, цифрова трансформація, діджиталізація, правова система, економічне зростання.

Considering the rapid development of technologies and their integration into various sectors of life, the article emphasizes the importance of adapting the legal field to new challenges and opportunities.

The main focus is on examining how legal regulation affects various aspects of the digital economy, including the development of e-commerce, data protection, cybersecurity, and innovations in financial technologies. The authors concentrate on identifying trends, opportunities, and challenges arising in the process of digital transformation, particularly its impact on small and medium-sized enterprises, changes in the labor market, and the development of new professional skills.

The article discusses how digital transformation affects the development of the educational sphere and professional training, highlighting the need to update educational programs and courses. They emphasize the necessity of preparing a new generation of professionals who will be ready for the challenges and opportunities of the digital era. Special attention is given to the ability to work with big data, cybersecurity, and artificial intelligence, opening new perspectives for career development and entrepreneurship.

In the context of legal regulation, the article highlights the importance of creating a flexible and adaptive legal environment that would balance the encouragement of innovation and the protection of consumers' and businesses' rights. The authors emphasize the significance of establishing effective legal frameworks that would facilitate Ukraine's integration into the global digital space, ensuring the competitiveness of Ukrainian enterprises at the international level.

The article provides valuable analysis of the role of digital transformation in the economy of Ukraine, highlighting both global trends and national characteristics. It reflects a comprehensive vision of the changes occurring in the Ukrainian economy under the influence of digitalization and underscores the need for the legal system to adapt to ensure sustainable and innovative development of the country in the digital era.

**Key words:** economy, digital transformation, digitization, legal system, economic growth.

**Вступ.** Цифрова трансформація – це ключовий чинник, який формує майбутнє економік по всьому світу, включаючи Україну. Із швидким розвитком технологій та їх впровадженням у різні сфери життя, виникає необхідність адаптації правового поля, щоб відповідати новим викликам та можливостям. Ця стаття має на меті дослідити, як саме правове регулювання цифрової трансформації впливає на економіку України, виявляючи тенденції, можливості та виклики, з якими стикається країна на шляху до цифрового майбутнього.

Розглядаючи Україну, важливо враховувати її унікальний контекст: історичний шлях до незалежності, перехід до ринкової економіки, і нинішній процес інтеграції з європейськими та глобальними економічними системами. Цифрова трансформація може виступати як катализатор для економічного розвитку, створюючи нові можливості для бізнесу, освіти, здоров'я та урядування. Тим не менш, це також породжує певні виклики, особливо у сфері правового регулювання, яке мусить швидко адаптуватися до змін у технологіях та новітніх бізнес-моделях.

У цій статті ми обговоримо, як правове регулювання впливає на різні аспекти цифрової економіки в Україні, включаючи електронну комерцію, захист даних, кібербезпеку, та інновації у фінансових технологіях. Особлива увага буде приділена тому, як ці зміни в правовому полі сприяють створенню сприятливого середовища для зростання та розвитку бізнесу, а також як вони впливають на соціально-економічне положення в країні.

**Аналітичний огляд літератури за темою дослідження.** У сучасному контексті України, цифрова трансформація відіграє ключову роль у різних сферах, починаючи від освіти до економіки. Аналіз наукових робіт дозволяє глибше зрозуміти цей процес і його вплив.

В. М. Бабаєв, Г. В. Стадник та Т. В. Момот акцентують на значенні цифрової трансформації в контексті вищої освіти. Вони вказують на те, що глобалізація спонукає до інтеграції цифрових технологій у навчальний процес, що сприяє підвищенню якості освіти та формуванню нових професійних навичок [1, с. 2].

Н. Л. Барченко, В. О. Любчак, О. І. Карінцева, Б. Л. Ковальов та І. О. Пономаренко зосереджуються на моделях опису індикаторів прогресу цифрової трансформації економіки. Їх дослідження важливе для визначення ключових аспектів цифровізації та оцінки її впливу на економічний розвиток [2].

О. Бречко досліджує детермінанти цифрової трансформації національної економіки, вказуючи на важливість технологічних, соціальних та економічних факторів у процесі цифрового переходу країни [3].

Н. І. Гражевська та А. М. Чигиринський аналізують цифрову трансформацію економіки в контексті посилення глобальних ризиків і загроз. Вони підкреслюють важливість адаптації економічних систем до змінюваних умов і викликів, які накладаються глобалізацією та технологічними інноваціями [4].

Цей огляд літератури підкреслює багатогранність та складність впливу цифрової трансформації на різні аспекти життя в Україні. Важливо відзначити, що цифрова трансформація відіграє ключову роль у формуванні майбутнього країни, впливаючи на економічні, соціальні та освітні сфери.

П. Л. Гринько у своїй роботі розглядає цифрову трансформацію бізнесу в контексті розвитку інноваційних процесів в Україні, підкреслюючи значення технологічних інновацій для бізнес-моделей та стратегій управління [5].

О. Є. Гудзь досліджує переорієнтацію цінностей та управлінських підходів в контексті цифрової економіки, наголошуючи на зміні парадигм управління підприємствами у відповідь на цифрові виклики [6].

А. І. Гулей та С. А. Гулей акцентують на важливості цифрової трансформації в банківському секторі України, особливо у зв'язку з розвитком фінтех-екосистем [7].

І. О. Іртишева та О. Ф. Сенкевич досліджують цифрову трансформацію регіонів України, виявляючи особливості та принципи цифрового розвитку, а також ключові аспекти регулювання цього процесу [8].

Г. Т. Карчева, Д. В. Огородня та В. А. Опенько вивчають вплив цифрової економіки на розвиток національної та міжнародної економіки, аналізуючи основні тенденції та перспективи [9].

К. В. Ковтонюк розглядає цифрову трансформацію в контексті світової економіки, наголошуючи на її впливі на глобальні економічні процеси та ринки [10]. Це дослідження розкриває масштаби та імплікації цифрових змін у світовому масштабі.

К. М. Краус та Н. М. Краус фокусуються на шерінговій економіці та цифровій трансформації підприємництва у контексті Індустрії 4.0 [11]. Вони аналізують, як нові цифрові технології та моделі споживання змінюють традиційні підходи до бізнесу.

Також Крауси досліджують цифровізацію в контексті інституційних трансформацій, вказуючи на базові компоненти та інструменти цифрових технологій [12]. Це дослідження допомагає зрозуміти, як інституційні зміни сприяють адаптації до нових цифрових реалій.

О. В. Кубатко, Б. Л. Ковальов, П. В. Гриценко та В. Омеляненко досліджують динаміку цифрової трансформації в соціально-економічних та екологічних системах [13]. Їхня робота підкреслює важливість цифрових технологій у сталому розвитку та екологічному менеджменті.

М. Б. Кулинич зосереджується на цифровій трансформації вітчизняних підприємств [14]. Це дослідження вказує на важливість цифровізації для сучасного бізнесу та описує, як підприємства можуть адаптуватися до змін у цифровому світі.

Л. С. Любохинєць та Є. М. Шпуляр розглядають сучасний стан і тренди майбутнього цифрової трансформації національної економіки [15]. Вони висвітлюють ключові аспекти процесу цифровізації та його вплив на різні сектори економіки.

Л. О. Матвейчук зосереджується на теоретичних аспектах цифрової економіки [16], досліджуючи основні поняття та моделі, що лежать в основі цифрових трансформацій.

С. О. Ніколаєв, Б. Л. Ковальов, П. В. Гриценко та О. О. Одеволе аналізують роль блокчейну як фактора цифрової трансформації економіки України [17]. Їхня робота наголошує на потенціалі цієї технології у модернізації фінансового сектору та інших галузей.

О. І. Піжук вивчає цифрову трансформацію економіки як основу формування її конкурентоспроможності [18] та в окремій роботі фокусується на ролі штучного інтелекту як одного з ключових драйверів цифрової трансформації [19].

П. Р. Пуцентейло та О. О. Гуменюк розглядають цифрову економіку як новітній вектор реконструкції традиційної економіки [20], підкреслюючи, як цифровізація змінює основні принципи функціонування економічних систем.

Н. Л. Савицька та Г. Л. Чміль аналізують нову парадигму маркетингу в умовах цифрової трансформації економіки [21], розкриваючи, як зміни в технологіях впливають на стратегії та практики маркетингу.

І. В. Струтинська у своїй дисертації розглядає цифрову трансформацію як імператив інноваційного розвитку бізнес-структур [22]. Це дослідження важливе для розуміння, як компанії можуть використовувати цифрові технології для інновацій та ефективності.

С. О. Тульчинська та Л. С. Корзун досліджують цифровізацію як засіб трансформації економіки України [23], аналізуючи, як цифрові технології можуть стимулювати економічний розвиток та модернізацію.

Л. В. Фролова, І. М. Бойко та їхні співавтори зосереджуються на трансформації підприємництва в умовах цифрової економіки [24]. Вони вивчають, як підприємства адаптуються до нових цифрових викликів та можливостей.

Г. Л. Чміль досліджує адаптивну поведінку суб'єктів споживчого ринку в умовах цифрової трансформації економіки [25]. Ця робота важлива для розуміння, як споживачі реагують на цифрові зміни та як це впливає на ринкові процеси.

Ці дослідження підкреслюють важливість цифрової трансформації для інновацій, розвитку бізнесу та адаптації споживачів у сучасній економіці України. Вони вказують на широкий спектр змін, що відбуваються в різних секторах економіки в результаті цифровізації.

**Мета** пропонованої статті полягає у дослідженні та аналізі взаємозв'язків між розвитком правових норм та механізмів, які регулюють процес цифрової трансформації, та їх впливом на економічні показники, інноваційну активність та конкурентоспроможність України на глобальному ринку. Стаття прагне ідентифікувати ключові правові та технологічні виклики, з якими зіштовхується Україна у своєму прагненні до цифрового розвитку, а також визначити стратегічні напрямки для покращення правової бази, що сприятиме успішній цифровій трансформації країни. Стаття також намагається виявити можливості та перешкоди, що виникають внаслідок цифрової трансформації, та пропонувати рекомендації щодо ефективного використання цифрових технологій в економіці України.

**Виклад основного матеріалу.** Цифрова трансформація має значний вплив на малі та середні підприємства (МСП) в Україні, демонструючи здатність до адаптації та виходу на міжнародні ринки, незважаючи на виклики, пов'язані з війною та економічною нестабільністю. При цьому варто враховувати кілька ключових аспектів.

Від початку війни в 2022 році було зафіксовано різке зниження економічної активності, що особливо вплинуло на МСП. Однак, майже через рік після початку конфлікту бізнес почав стабілізуватися, деякі МСП змогли підтри-

мувати діяльність на довоєнному рівні, використовуючи стратегії короткострокового прогнозування і швидкого перерозподілу ресурсів у відповідь на невизначеність.

Окрім цього, ІТ-сектор в Україні до війни демонстрував вражаючі досягнення, зокрема високі зарплати та спеціалізацію в областях хмарних технологій, штучного інтелекту та великих даних. Україна посіла шосте місце в Європі з відкритих даних і була однією з перших країн, яка запровадила цифрові Covid-19 сертифікати, визнані Європейським Союзом.

Україна також зробила великий крок у цифровізації, була світовим лідером за темпами та швидкістю цифрової трансформації, незважаючи на війну. Міністерство цифрової трансформації України продовжує працювати над стратегічними цілями, включаючи впровадження цифрових навичок, розширення ІТ до 10% ВВП країни та забезпечення високошвидкісного Інтернету в 95% транспортної інфраструктури та поселеннях [15].

У 2023 році в Україні спостерігався значний зріст користувачів таких соціальних медіа платформ як YouTube, Instagram та TikTok. Наприклад, кількість користувачів TikTok в Україні збільшилася на 2,5 мільйона (+23,3%) між початком 2022 і початком 2023 року. Також YouTube мав 26,70 мільйона користувачів у країні на початку 2023 року. Це свідчить про зростаючий інтерес і використання цифрових платформ, що може сприяти розвитку цифрового бізнесу та електронної комерції серед МСП [26].

Крім того, Україна активно працює над покращенням своїх цифрових можливостей через різноманітні програми. Наприклад, програма «Digital Transformation Activity» (DTA), фінансування якої здійснюється за підтримки USAID та UK International Development, спрямована на підвищення цифрових можливостей країни та створення стійких систем для безпечного та процвітаючого майбутнього. Програма зосереджена на економічному оживленні, прозорості у відновленні та демократичному управлінні, що, безумовно, сприятиме розвитку МСП [26].

Ці дані дають уявлення про загальний напрямок цифрової трансформації в Україні, хоча і не надають безпосередніх статистичних доказів щодовпливу на малі та середні підприємства. Розвиток соціальних медіа та цифрових технологій у країні є показником зростаючої ролі цифрової економіки, яка може мати значний вплив на МСП.

Цифрова трансформація відкриває значні можливості для малих та середніх підприємств (МСП) в Україні, особливо у вигляді підвищення ефективності, доступу до нових ринків та інновацій. Цифровізація дозволяє МСП оптимізувати бізнес-процеси, використовуючи такі інструменти, як автоматизоване управління запасами, цифровий маркетинг та електронну комерцію. Це сприяє збільшенню продуктивності та зниженню витрат.

Крім того, цифрова трансформація полегшує доступ МСП до глобальних ринків. Інтернет-платформи та соціальні медіа надають можливість досягти широкої аудиторії без значних витрат, що особливо важливо для малих підприємств, які не мають великих маркетингових бюджетів. Цифрові канали також дозволяють МСП більш ефективно взаємодіяти з клієнтами та адаптувати свої продукти та послуги до потреб ринку.

Технологічні інновації, такі як хмарні обчислення, штучний інтелект та аналітика великих даних, відкривають нові можливості для МСП у сфері обробки даних та інформаційного аналізу. Це допомагає підприємствам краще розуміти своїх клієнтів, прогнозувати ринкові тенденції та приймати більш обґрунтовані рішення.

Загалом, цифрова трансформація надає МСП в Україні інструменти для підвищення конкурентоспроможності та розширення діяльності на національному та міжнародному рівнях.

Україна поступово трансформується у привабливий хаб для технологічних стартапів, особливо у сферах, таких

як інформаційні технології, блокчейн, штучний інтелект та інші передові технології. Цей тренд можна пояснити кількома ключовими факторами.

Перш за все, в Україні є сильна і динамічна ІТ-індустрія з великою кількістю висококваліфікованих фахівців. Країна відома своїми ІТ-спеціалістами, програмістами та інженерами, які можуть пропонувати інноваційні рішення та високоякісні послуги. Такий ресурсний потенціал є важливим активом для розвитку стартапів.

Другий важливий аспект – це підтримка інновацій та стартапів на державному рівні. Український уряд розробляє ініціативи та програми, спрямовані на підтримку інноваційного підприємництва, що включає фінансування, податкові пільги та сприяння у комерціалізації ідей та технологій.

Третій фактор – підвищення інтересу інвесторів до українського стартап-сектору. Україна приваблює як місцевих, так і міжнародних інвесторів завдяки своєму потенціалу для інновацій та високому рівню технічної експертизи. Інвестиції у стартапи сприяють створенню нових продуктів та послуг, які можуть бути успішно комерціалізовані не тільки на внутрішньому, але й на міжнародному ринках.

Четвертий аспект – розвиток екосистеми стартапів. В Україні формуються сприятливі умови для росту та розвитку стартапів, включаючи наявність коворкінгів, бізнес-акселераторів, інкубаторів та менторських програм, що допомагає молодим компаніям рости та розвиватися.

Наостанок, інновації в сферах ІТ, блокчейну, штучного інтелекту та інших передових технологій мають потенціал стати каталізаторами економічного росту. Вони відкривають нові можливості для створення продуктів та послуг, які можуть бути використані в різних галузях.

Цифровізація суттєво впливає на ринок праці, змінюючи його структуру, що особливо помітно в зростанні попиту на кваліфікованих ІТ-фахівців та спеціалістів у сфері цифрових технологій. Цей тренд обумовлений декількома факторами.

По-перше, інновації в сфері ІТ, такі як розробка програмного забезпечення, кібербезпека, блокчейн та штучний інтелект, вимагають нових знань та навичок. Це створює потребу в спеціалістах, які можуть працювати з цими складними технологіями.

По-друге, цифрова трансформація бізнес-процесів вимагає від підприємств адаптуватися до нових умов роботи. Наприклад, онлайн-продажі, цифровий маркетинг, електронна комерція та автоматизація операцій змушують бізнеси шукати працівників з відповідними цифровими навичками.

По-третє, цифровізація впливає на освітню систему, стимулюючи її до впровадження нових навчальних програм. Університети та технічні коледжі розширюють свої програми, включаючи курси з програмування, аналітики даних, цифрового дизайну та інших сфер, щоб підготувати студентів до роботи в цифровій економіці.

Таким чином, цифрова трансформація не тільки змінює сучасний ринок праці, але й формує майбутнє професійних навичок, вимагаючи від освітніх інституцій адаптуватися до нових технологічних вимог.

**Висновки.** Цифрова трансформація в Україні відіграє важливу роль у розвитку малих та середніх підприємств, сприяючи їх виходу на міжнародні ринки і збільшенню конкурентоспроможності. Оптимізація бізнес-процесів за допомогою цифрових технологій, доступ до нових ринків через цифрові платформи та можливості для інновацій значно розширюють перспективи розвитку для українських підприємств.

Крім того, Україна стає привабливою локацією для технологічних стартапів, завдяки інноваціям у сферах ІТ, блокчейну, штучного інтелекту та інших передових технологій. Це створює позитивний клімат для розвитку нових бізнес-моделей і технологічних рішень, які можуть сприяти економічному росту.

Зміна ринку праці та навичок є ще одним важливим аспектом цифрової трансформації. Цифровізація призводить до зростання попиту на висококваліфікованих IT-фахівців та спеціалістів у сфері цифрових технологій, стимулюючи освітню систему до адаптації та впровадження нових навчальних програм.

У підсумку, цифрова трансформація в Україні відкриває нові можливості для економічного розвитку, інноваційного зростання та підвищення ефективності в різних секторах. Проте, це також ставить перед країною виклики адаптації до змінюваних умов ринку та розвитку відповідних навичок серед робочої сили.

#### ЛІТЕРАТУРА

1. Бабаєв В.М., Стадник Г.В., Момот Т.В. Цифрова трансформація в сфері вищої освіти в умовах глобалізації. *Комунальне господарство міст. Серія: Економічні науки*. 2019. № 2. С. 2–9.
2. Барченко Н.Л., Любчак В.О., Карінцева О.І., Ковальов Б.Л., Пономаренко І.О. Моделі опису індикаторів прогресу цифрової трансформації економіки. *Вісник СумДУ. Серія «Економіка»*. 2022. № 3. С. 42–50.
3. Бречко О. Детермінанти цифрової трансформації національної економіки. *Вісник Економіки*. 2021. № 4. С. 7–24.
4. Гражевська Н.І., Чигиринський А.М. Цифрова трансформація економіки в умовах посилення глобальних ризиків і загроз. *Економіка та держава*. 2021. № 8. С. 53–57.
5. Гринько П.Л. Цифрова трансформація бізнесу в умовах розвитку інноваційних процесів в Україні. *Бізнес Інформ*. 2020. № 3 (506). С. 53–58.
6. Гудзь О.Є. Цифрова економіка: зміна цінностей та орієнтирів управління підприємствами. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2018. № 2. С. 4–12.
7. Гулей А.І., Гулей С.А. Цифрова трансформація вітчизняного банківського середовища в умовах розвитку фінтех-екосистеми. *Український журнал прикладної економіки*. 2019. № 4, № 1. С. 6–15.
8. Іртищева І.О., Сенкевич О.Ф. Цифрова трансформація регіонів України: об'єктивна необхідність, принципи цифрового розвитку та особливості регулювання. *Регіональна економіка*. 2020. № 1(95). С. 14–21.
9. Карчева Г.Т., Огородня Д.В., Опенько В.А. Цифрова економіка та її вплив на розвиток національної та міжнародної економіки. *Фінансовий простір*. 2017. № 3. С. 13–23.
10. Ковтонюк К.В. Цифрова трансформація світової економіки. *Вчені записки університету КРОК. Серія: Економіка*. 2017. № 47. С. 70–76.
11. Краус К.М., Краус Н.М. Шерінгова економіка: цифрова трансформація підприємництва на шляху до індустрії 4.0. *Ефективна економіка*. 2021. № 8.
12. Краус Н.М., Краус К.М. Цифровізація в умовах інституційної трансформації економіки: базові складові та інструменти цифрових технологій. *Інтелект ХХІ*. 2018. № 1. С. 211–214.
13. Кубатко О.В., Ковальов Б.Л., Гриценко П.В., Омеляненко В. Динаміка цифрової трансформації соціально-економічних та екологічних систем. *Агросвіт*. 2022. № 15–16. С. 15–22.
14. Кулинич М.Б. Цифрова трансформація вітчизняних підприємств в сучасних умовах. *Економіка, управління та адміністрування*. 2019. № 3 (89). С. 8–15.
15. Любохинець Л.С., Шпуляр Є.М. Цифрова трансформація національної економіки: сучасний стан та тренди майбутнього. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2019. № 4. С. 213–217.
16. Матвейчук Л.О. Цифрова економіка: теоретичні аспекти. *Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки*. 2018. № 4. С. 116–127.
17. Николаєв С.О., Ковальов Б.Л., Гриценко П.В., Одеволе О.О. Блокчейн як фактор цифрової трансформації економіки України. *Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка*. 2021. № 2. С. 16–23.
18. Піжук, О.І. Штучний інтелект як один із ключових драйверів цифрової трансформації економіки. *Економіка, управління та адміністрування*. 2019. № 3 (89). С. 41–46.
19. Пуцентайло, П.Р., Гуменюк, О.О. Цифрова економіка як новітній вектор реконструкції традиційної економіки. *Інноваційна економіка*. 2018. № 5–6 (75). С. 131–143.
20. Савицька Н.Л., Чміль Г.Л. Нова парадигма маркетингу в умовах цифрової трансформації економіки. *Вісник Сумського національного аграрного університету*. 2020. Вип. 2 (84). С. 81–87.
21. Струтинська І.В. Цифрова трансформація як імператив інноваційного розвитку бізнес-структур: дис... д-ра екон. наук: 08.00.04. URL: [http://phd.znu.edu.ua/page/dis/08\\_2020/Strutynska\\_dis.pdf](http://phd.znu.edu.ua/page/dis/08_2020/Strutynska_dis.pdf). (дата звернення 11.12.2023).
22. Тупчинська С.О., Корзун Л.С. Цифровізація як засіб трансформації економіки України. *Сучасні проблеми економіки і підприємництва*. 2020. № 25. С. 52–59.
23. Фролова, Л.В., Фролова, Л.В., Бойко, І.М., Бойко, І.М. Трансформація підприємництва в умовах цифрової економіки. *Економіка: реалії часу*. 2021. № 2 (54). С. 47–56.
24. Чміль Г.Л. Адаптивна поведінка суб'єктів споживчого ринку в умовах цифрової трансформації економіки: теорія, методологія та практика: монографія, Харків, Видавництво Іванченка І.С., 2021. 377 с.
25. Eurasia Foundation. Ukraine Digital Transformation Activity. URL: <https://www.eurasia.org/project/digital-transformation-activity-en/> (дата звернення 11.12.2023).
26. DIGITAL 2023: UKRAINE. URL: <https://datareportal.com/reports/digital-2023-ukraine> (дата звернення 11.12.2023).